

Havspropositionen: Regeringens proposition 2023/24:156 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske

Nedan följer de viktigaste delarna gällande säl och skarv i propositionen. Om du söker på orden säl och skarv i propositionen hittar du fler träffar. Här finns propositionen i dess helhet:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/ett-levande-hav-okat-skydd-minskad-overgodning_hb03156/html/

[Förvaltning av predatorer bör ingå i en ekosystembaserad havsförvaltning](#)

S 55 Regeringens bedömning: Förvaltning av predatorer som säl och skarv bör ingå i en ekosystembaserad havsförvaltning som styrs av alla tre hållbarhetsdimensioner. Sverige behöver därför verka för att EU-förbudet mot handel med sälprodukter tas bort. Sverige bör vidare verka för att allmän jakt på skarv införs och att skadeverkningar av skarv minskar samt att internationella rekommendationer anpassas till behovet av beståndsreglerande jakt på säl.

Miljömålsutredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: *Havs- och vattenmyndigheten* anser att en mer geografisk förvaltning ligger väl i linje med föreslagna åtgärder i åtgärdsprogrammet för Havsmiljödirektivet och i Strategin för framtidens fiske. Myndigheten saknar ett eller flera förslag som leder till ökad kunskap, samexistens och en tydligare ekosystembaserad förvaltning. *Länsstyrelserna i Blekinge och Gotlands län* pekar på vikten av en helhetssyn på förvaltningen av samtliga arter i Östersjön, inte minst därför att Östersjön är på väg in i eller har genomgått ett regimskifte med mindre stor rovfisk och ökande bestånd av spigg, säl och skarv. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att det är viktigt att se helheten i predatorbesättning, både det historiska perspektivet med överfiske som kraftigt bidragit till att skapa dagens situation, samt ekosystemperspektiven utifrån nuvarande tillstånd för bestånden och havsmiljön.

Länsstyrelsen i Kalmar län anser att nuvarande situation i princip omöjliggör en utveckling av det småskaliga kustfisket och gråsälens populationsutveckling/beteendeförändring är en faktor vad gäller återhämtning av det kustnära ekosystemet (rovfiskbestånd). *Naturhistoriska riksmuseet* anser att olika påverkansfaktorer behöver tas med i ekosystemmodelleringar, såväl abiotiska som biotiska, och känslighetsanalyser utföras innan man kan bedöma såväl effekterna av predation på fisk (inklusive av fisk), jaktens betydelse för regleringen av interaktionerna, osv., samt sätta det i relation till fiskets uttag och påverkan. *Swedish Pelagic Federation* anser att om det ska finnas en möjlighet för samexistens måste målen för vad som anses vara gynnsam bevarandestatus för sälpopulationerna revideras kraftigt nedåt och en reduktion av sälstammarna och skarvpopulationen genomförs. Sälstammen ska inte bara kunna samexistera med fisket utan måste även regleras utifrån de svaga fiskbestånden.

Skälen för regeringens bedömning: Återhämtningen av bestånden av säl, i synnerhet gråsäl i Östersjön men även knobbsäl i Västerhavet, har varit en framgång för dess bevarandestatus. Dessa bestånd av säl har i dag gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Nu har säl- och skarvbestånd nått en så hög numerär att deras påverkan på sina födoresurser inte längre kan ses som ringa. Tvärt om kan predation från säl och skarv ha en påverkan på fiskbestånden och dess artsammansättning. Sedan 2022 kan Naturvårdsverket besluta om licensjakt på både gråsäl och knobbsäl.

Sälarter med populationer som förvaltas genom jakt utgör en värdefull resurs där tillvaratagandet möjliggör viss miljöövervakning. Produkterna från säl, såsom exempelvis skinn, kött, och olja, har varit viktiga för överlevnad och handel i Norden allt sedan istiden. Betydelsen av sälprodukterna har genom århundradena successivt minskat och i dag används sälarna främst för skinnberedning och hantverk. Tillvaratagandet har dock motverkats genom det förbud mot handel med sälprodukter som har inrättats i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 av den 16 september 2009 om handel med sälprodukter. Regeringen behöver verka för att förordningen upphävs och att handel med sälprodukter från etisk jakt åter kan ske inom EU. Regeringen instämmer i beredningens bedömning att det behövs en ekosystembaserad helhetssyn på förvaltningen av fiskbestånden, dess bytesdjur samt predatorer som säl och skarv. Allmän jakt på skarv bör införas och rekommendationen som har utformats inom Helcom SEAL bör anpassas så att förvaltningen av säl och skarv kan ske utifrån de behov som ett sviktande fiskbestånd ger upphov till.

Regeringen bedömer vidare att Sverige inom det regionala samarbetet Helcom SEAL samt inom EU, bör verka för och öka acceptansen hos andra medlemsstater för behovet av förvaltning av predatorer till skydd för ekosystemet och fiskbestånden. Förvaltningsåtgärder bör vidtas som bidrar till förbättrad miljöstatus och återhämtning av miljön, förstärkning av svaga rovfisksamhällen samt ge förutsättningar för en god födobas för predatorerna. Hänsyn bör tas till både fiskets, bytesdjurens, sälens och skarvens påverkan på näringsväven som även får konsekvenser för nyttjandet av fiskresursen. Säl och skarv bidrar till en direkt påverkan på det kustnära fisket genom skador på redskap, bifångst och förstörda fångster. Indirekta skador kan vara långt större än vad som ger sig till känna i form av skadad fångst. Studier har visat att för varje skadad fisk kan bortfallet i form av uppäten fisk ur redskapet vara tjugo gånger större. Vidare begränsar säl som uppehåller sig vid fiskeredskap fångsten då fisken antingen tas som byte eller skräms på flykt. Allt sammantaget har säl och skarv stor påverkan på det småskaliga kustnära fisket. Det småskaliga kustnära fisket bidrar både till en levande kust och skärgård och till nationell självförsörjning genom ett långsiktigt hållbart fiske.

Både säl och skarv kan ha en betydande reglerande effekt på vissa fiskarter, särskilt i kustområden och i situationer när bestånden av rovfiskar är låga. Detta gäller framför allt abborre, där säl och skarv bedöms tillsammans kunna vara en dubbel så stor påverkansfaktor som fisket. Även för gädda, sik, lax och havsöring kan sälars och skarvars konsumtion ligga i nivå med fiskets uttag och därmed påverka fiskbeståndens tillväxt och återhämtning. Mängden spigg och andra zooplanktivorer, dvs. mindre fiskarter som främst äter djurplankton, har också stor strukturerande påverkan. En helhetssyn som samlar samtliga perspektiv är avgörande för att säkerställa en ekosystembaserad förvaltning, som även tar i beaktande bevarande av svenskt kulturarv och lokal livsmedelsproduktion i form av småskaligt kustnära fiske. Pågående analys av förvaltningen av predatorer tillsammans med den nuvarande fiskeriförvaltningen är tänkt att ge stöd åt en stärkt ekosystembaserad förvaltning och främja återhämtningen av fiskbestånd och ekosystemfunktioner i kust- och inlandsvatten.

Konsekvenser

Konsekvenser av förslag om förstärkt integrering och samverkan mellan samhällssektorer i havsförvaltningen

S 68-69 Förslagen förväntas ge en bättre integrering mellan viltförvaltningen och fiskförvaltningen. En sådan integrering där predatorer så som säl och skarv, minskar sin inverkan på sårbara fiskbestånd förväntas stärka deras återhämtning, minska övergödningssymptomen samt stärka det småskaliga kustnära fisket. En utvecklad förvaltning, i enlighet med art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet förväntas fortsatt medge att de mervärden som arterna tillför i ekosystemet samt för intressenter bibehålls samtidigt som skador som orsakas av arterna minskar. Förslaget innebär att

regeringens styrning av Havs- och vattenmyndigheten blir mer enhetlig och tydlig vilket bör underlätta och effektivisera myndighetens arbete i frågor om förvaltning av fisk och havsmiljö.